

5th INTERNATIONAL WHITEHEAD CONFERENCE
(V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
WHITEHEADOWSKA)

Korea, Seul, 24-28 maja 2004 roku

We wrześniu 2002 r. odbyła się pamiętna konferencja filozofii procesu w Pekinie – pamiętna dlatego, że zgromadziła ponad 150 filozofów z całego świata, zajmujących się różnymi aspektami filozofii procesu, a jej przewodni temat brzmiał „Whitehead i Chiny w nowym milenium”. Nie było to gołosłowne, gdyż patronat nad konferencją objęło Chińskie Ministerstwo Kultury.

W 2004 r. organizatorami było Koreańskie Towarzystwo Whiteheadowskie (Whitehead Society of Korea) oraz International Process Network. Ta pierwsza organizacja liczy wieluset członków, druga zaś skupia obecnie paręnaście organizacji rozrzuconych po całym świecie. Tematem konferencji w Seulu było: „Myśl Whiteheada a wschodnioazjatycka kultura”. Tematy sekcji zawierały w tytule odniesienie do Whiteheada. Były więc: Whitehead i... buddyzm, konfucjanizm, chrześcijaństwo, badania nad koreańską kulturą, filozofia, feminizm, teologia, procesu, wschodnioazjatycka polityka i ekonomia, edukacja, ekologia, psychologia, nauki przyrodnicze, teoria zarządzania. Reprezentowane były praktycznie wszystkie strony świata. Obrady konferencyjne były rozdzielone świętem religijnym jakim był Dzień Narodzin Buddy – Vesak. W tym czasie organizatorzy zorganizowali całodniową wycieczkę po Seulu (zwiedzano między innymi Pałac Cesarski oraz Muzeum Narodowe).

Choć spektrum tematyczne konferencji było niezwykle szerokie i zdarzały się i takie wystąpienia, gdzie słowo „Whitehead” nie pojawiało się wcale, tym niemniej była wyraźnie widoczna jednocząca wszystkie wystąpienia perspektywa myślenia procesualistycznego. Z oczywistych względów jest ona naturalna dla wschodnioazjatyckiej filozofii i kultury. Jednakże dobitnie wskazywano, że filozofia ta nie jest obecnie w stanie osiągnąć tego stopnia adekwatności, a zarazem subtelności, by sprostać wyzwaniu współczesności. Sytuacja filozofii zachodniej jest pod tym względem jeszcze trudniejsza, gdyż rezygnacja przez filozofów z badania metafizycznego wymiaru rzeczywistości jest znamieniem czasów nowożytnych, które doprowadziło do zamknięcia metafizyki w swoistym getcie. Tak więc Wschód i Zachód stoi przed wspólnym wyzwaniem poszukiwania racjonalnych podstaw dla znanego nam obecnie – a coraz mniej intuicyjnie oczywistego – świata. Uczestników konferencji łączyło przekonanie, że neoklasyczna filozofia Whiteheada jest pierwszą poważną próbą sprostania temu wyzwaniu.

Jest to jednakże dopiero początek drogi. Z jednej strony w duchu Whiteheadowskiego hipotetyzmu metafizycznego część wystąpień penetrowała spójność myśli Whiteheada, a także możliwość przerzucenia mostu między Wschodem a Zachodem za pomocą metafizyki organizmu, jak wskazują tytuły dwu z wielu wystąpień:

Process Philosophy as a Bridge between Christianity and Buddhism czy *Translating Terms in Korean Confucianism: Interpreting Confucian Self from Process View*.

Z drugiej zaś badano adekwatność tez procesualnych we wszystkich możliwych kontekstach, jak to już widać w spisie nazw sekcji. Adekwatność znaczy tu między innymi przystawalność narzędzi kategorialnych do metafizycznej analizy różnych filozoficznych problemów wyrastających z obszarów badań dyscyplin naukowych, poczynając od teologii, a na teorii zarządzania kończąc.

Europa była reprezentowana instytucjonalnie przez Whitehead Psychology Nexus, kierowanego przez Michela Webera (Belgia), Chapter for Applied Process Thought, kierowanej przez Thomasa Kelly'ego (Irlandia), Hungarian and Central European Whitehead Association, kierowane przez Gabor Karsai, oraz Towarzystwo Metafizyczne im. A. N. Whiteheada, którego obecnym przewodniczącym jest niżej podpisany. Niestety nie było przedstawicieli European Society for Process Thought – najstarszego towarzystwa Whiteheadowskiego na naszym kontynencie, którego przewodniczącym jest Jan Van der Veken, profesor Uniwersytetu w Louvain.

Po konferencji miały jeszcze miejsce dwa znaczące wydarzenia. Odbyło się mianowicie trzecie spotkanie plenarne International Process Network. Podkreślano niezwykłą dynamikę rozwoju towarzystw whiteheadowskich, zwłaszcza w krajach Dalekiego Wschodu i w Europie. Znacząco zwiększa się liczba filozofów zainteresowanych filozofią procesu, jak i liczba przedstawicieli nauk szczegółowych, którzy mając większy lub mniejszy kontakt z filozofią procesu widzą w niej intelektualnie satysfakcjonujący i tak dla wielu z nich ważny filozoficzny kontekst swoich badań. Drugie wydarzenie miało miejsce w niedalekich Chinach na Uniwersytecie w Harbin (Mandżuria). W dniach 30 maja – 1 czerwca odbyła się tam konferencja dla uczestników konferencji koreańskiej pn. „Filozofia procesu a filozofia kultury”.

Całość tych organizacyjno-naukowych przedsięwzięć wspierało Centrum Badań nad Filozofią Procesu (Center for Process Studies), mieszczące się przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Claremont (USA), i osobiste zaangażowanie najbardziej znanego propagatora idei Whiteheada i Hartshorne'a – Johna B. Cobba Jr. Bez przesady można powiedzieć, że uczestnicząc w konferencji w Seulu miało się wrażenie wyłaniania się nowej opcji cywilizacyjnej – opcji budowanej ostrożnie na gruncie neoklasycznej metafizyki procesu Alfreda Northa Whiteheada.

Bogdan Ogrodnik
Zakład Filozofii Systematycznej
Uniwersytetu Śląskiego